FOR OFFICIAL USE

N5

Teisteanais
Nàiseanta
PÀIPEAR EISIMPLEIR

Comharran

SQ18/N5/02

Gàidhlig
Pàipear 1 — Èisteachd

Latha — Gun bhuinteanas

Ùine: — 25 mionaidean (moladh)

SQ18N502

Lìon na bogsaichean seo agus leugh na tha sgrìobhte gu h-ìosal.

Làn ainm sgoile no colaiste

Baile

Ciad ainm(ean)

Sloinneadh

Àireamh an t-suidheachain

Latha breith
Latha Mìos Bliadhna

D D M M Y Y

Àireamh an oileanaich

Comharran gu lèir — 20

Cluinnidh tu earrann. **Mus cluinn thu an earrann, bidh aon mhionaid agad airson na ceistean a leughadh.** Cluinnidh tu an earrann dà thuras, le còig mionaidean eadar gach turas.

Sgrìobh do fhreagairtean gu soilleir anns a' Ghàidhlig, anns na beàrnan san leabhran.

Faodaidh tu notaichean a sgrìobhadh nuair tha thu ag èisteachd, ach san leabhran seo a-mhàin.

Cleachd inc **gorm** no **dubh.**

Chan fhaod thu faclair Gàidhlig a chleachdadh.

Chan fhaod thu rùm nan deuchainnean fhàgail ro chrìoch na deuchainn.

Mus fàg thu rùm nan deuchainnean, feumaidh tu an leabhran seo a thoirt don Fhreiceadan. Mur dèan thu seo, dh'fhaodadh tu na comharran gu lèir airson a' phàipeir seo a chall.

SQA
©

SQ18N50201

Comharran | NA SGRÌOBH AN SEO

Ceistean

1. Ainmich trì dòighean anns a bheil teicneòlas air a chleachdadh nar beatha làitheil. **3**

2. (a) Cuin a chaidh a' chiad coimpiutair a chruthachadh? **1**

   (b) Ciamar a bha e air a chleachdadh? **1**

   (c) Ainmich dà dhòigh anns an robh e eadar-dhealaichte bho na coimpiutairean a th' againn an-diugh. **2**

3. Dè an rud mu bheil Niall mì-chinnteach? **1**

4. Thoir geàrr-chunntas air na tha dotairean air faighinn a-mach bhon rannsachadh aca. **3**

5. Ciamar a tha sinn a' faicinn gu bheil cuid de dhaoine air am beò-ghlacadh le coimpiutairean? **2**

6. Dè bu motha air a bheil dotairean a' cur na coire? **1**

7. Thoir geàrr-chunntas air na bha a' toirt air deugairean a bhith a' fàs na b' fheàrr nuair a bha iad san ospadal. **3**

8. A' smaoineachadh mun earrainn uile-gu-lèir agus a' cleachdadh fianais bhon earrainn, seall dè cho soirbheachail 's a tha Niall a' cur thairis a bheachd. **3**

Na comharran iomlan 20

[CRÌOCH A' PHÀIPEAR EISIMPLEIR]

N5

Teisteanais
Nàiseanta
PÀIPEAR EISIMPLEIR

SQ18/N5/12

Gàidhlig
Earrann Èisteachd

Latha – Gun bhuinteanas

Ùine: – 25 mionaidean (moladh)

Chan fhaod oileanach sam bith am pàipear seo fhaicinn.

Ri fhosgladh leis an tidsear nuair a gheibhear am pàipear.

SQA ©

SQ18N512

Seo Niall MacLeòid a’ toirt a bheachd fhèin mu choimpiutairean.

Tha coimpiutairean a-nis nam pàirt de cha mhòr a h-uile pìos den bheatha làitheil againn. Tha sinn gan cleachdadh bhon a’ mhionaid a tha fòn-làimhe gar dùsgadh sa mhadainn gus an tèid sinn a chadal air an oidhche. Co-dhiù ’s ann a’ coimhead an telebhisein, a’ lorg fiosrachaidh air an eadar-lìon, a’ rannsachadh nan naidheachdan no a’ leughadh leabhraichean, tha coimpiutairean rin lorg sa h-uile h-àite.

’S ann aig Pàirc Bhletchly ann an Sasainn a chaidh fear de na ciad choimpiutairean a thogail aig àm an dàrna cogaidh. Bha e air a chleachdadh gus còdaichean an nàmhaid a bhriseadh. Cha mhòr nach robh e a’ lìonadh aon rùm agus bha e cho trom ’s nach gabhadh e gluasad ach le crann. Cha chreideadh na daoine sna bliadhnaichean sin, mu sheasgad bliadhna air adhart, gun rachadh coimpiutair a chumail gu furasta ann an làimh le ‘tablet’ no i-Fòn. Ach bidh ceist orm fhèin gu tric, a bheil sinn air fìor adhartas a dhèanamh bho na làithean sin?

Ged a tha iad cho feumail, a rèir coltais tha taobh dorcha an lùib choimpiutairean. Tha e a-nis coltach gu bheil deugairean a’ fulang trom-inntinn seach gu bheil iad a’ caitheamh cus ùine air an eadar-lìon. A rèir rannsachadh, tha cuid den òigridh air an cois a’ mhòr-chuid den oidhche air na coimpiutairean aca. Tha feadhainn cho beò-ghlacte chun na h-ìre is nach eil iad ag iarraidh an dachaigh fhàgail uair sam bith.

Tha dotairean a’ cur na coire air làraich-lìn shòisealta leithid Facebook airson a bhith ag adhbhrachadh nan trioblaidean seo. Thuirt aon eòlaiche-inntinn: “Bha cuid de na h-euslaintich againn ag ràdh gur e a’ chiad rud a rinn iad sa mhadainn, sealltainn air Facebook. Tha fìor eagal orra gun cailleadh iad rudeigin.”

Thùirt an t-eòlaiche-inntinn cuideachd gum biodh cuid den òigridh ro sgìth airson a dhol dhan sgoil an dèidh dhaibh a bhith nan dùisg fad na h-oidhche agus a bhith ag ithe biadh aig amannan neònach. Nuair a bha iad anns an sgoil, bha iad ro sgìth airson an aire a chumail air an obair.

Thùirt dotairean gu bheil an leigheas sìmplidh gu leòr — sgur a chleachdadh an eadar-lìn. Dhearbh iad gun robh deugairean a’ fàs na b’ fheàrr ann an ùine ghoirid san ospadal air sgàth ’s nach robh coimpiutairean no fònaichean-làimhe aca an sin, gun robh iad a’ faighinn biadh aig amannan cearta agus gun robh aca ri dhol a chadal aig àm sònraichte.

Thuirt Carolyn Roberts, bho Chomann Slàinte Inntinn na h-Alba: “Tha sinn uile a’ tuigsinn gum faod an t-eadar-lìon a bhith glè fheumail, ach bu chòir do dhaoine a bhith faiceallach air sgàth ’s gum faodadh droch bhuaidh a bhith aige cuideachd.”

[CRÌOCH A’ PHÀIPEAR EISIMPLEIR]

N5

Teisteanais
Nàiseanta
PÀIPEAR EISIMPLEIR

SQ18/N5/02

Gàidhlig
Pàipear 1 — Èisteachd

Marking Instructions

These Marking Instructions have been provided to show how SQA would mark this Specimen Question Paper.

The information in this publication may be reproduced to support SQA qualifications only on a non-commercial basis. If it is to be used for any other purpose, written permission must be obtained from SQA's Marketing team on marketing@sqa.org.uk.

Where the publication includes materials from sources other than SQA (ie secondary copyright), this material should only be reproduced for the purposes of examination or assessment. If it needs to be reproduced for any other purpose it is the user's responsibility to obtain the necessary copyright clearance.

©

Part One: General Marking Principles for National 5 Gàidhlig Listening

This information is provided to help you understand the general principles you must apply when marking candidate responses to questions in this Paper. These principles must be read in conjunction with the specific Marking Instructions for each question. The marking schemes are written to assist in determining the 'minimal acceptable answer' rather than listing every possible correct and incorrect answer.

(a) Marks for each candidate response must always be assigned in line with these General Marking Principles and the specific Marking Instructions for the relevant question.

(b) Marking should always be positive, ie marks should be awarded for what is correct and not deducted for errors or omissions.

Part Two: Marking Instructions for each Question

Sgeama ceartachaidh

Question			Expected response	Max mark	Additional guidance
1			• Seirm-rabhaidh (air fòn-làimhe) NO fòn-làimhe • Telebhisean • A’ lorg fiosrachaidh air an eadar-lìon • A’ leughadh leabhraichean agus naidheachd digiteach *One mark each for up to three of these points*	3	Markers should use their professional judgement, subject knowledge and experience, and understanding to award marks to candidate responses.
2	a		• Aig àm an dàrna cogaidh	1	
2	b		• Airson còdaichean an nàmhaid a bhriseadh	1	
2	c		• Bha e a’ lìonadh aon rùm • Bha e cho trom NO cha ghabhadh a ghluasad gun chrann • Cha rachadh e nad làimh NO bha e uabhasach mòr *One mark each for up to two of these points*	2	
3			• A bheil sinn dha rìribh air adhartas a dhèanamh bho na làithean sin?	1	
4			• Tha cuid de dheugairean a’ fulang le trom-inntinn (oir tha iad air-loidhne cus) • Gu bheil cuid an àirde a’ mhòr chuid den oidhche • Cha robh cuid dhiubh airson an dachaigh aca fhàgail	3	
5			• Tha e air a ràdh gu bheil iad a’ dol (thuige) a’ chiad rud sa mhadainn • Air eagal ’s gun caill iad fiosrachadh sam bith	2	

Question			Expected response	Max mark	Additional guidance
6			• Facebook NO làraichean-lìn shòisealta	**1**	
7			• Cha robh coimpiutairean no fònaichean aca • Bha iad ag ithe ceart aig amannan ceart • Bha iad a' faighinn gu leòr cadal no a' cadal aig àm sònraichte	**3**	
8			• A' crìochnachadh gu math cunbhalach / ach le rabhadh/ – 'tha e math ach feumaidh iad a bhith faiceallach' • A' cleachdadh fiosrachadh a bhios a' toirt clisgeadh don neach-èisteachd – m.e. cuid a' dol don ospadal • A' cleachdadh eisimpleirean gus sealltainn cho dona 's a tha e – m.e. cha bhi cuid a' fàgail an taighe • A' toirt ort smaoineachadh mun chleachdadh fhèin air an eadar-lìon no fòn le fiosrachadh mu dheugairean a' fuireach air chois anmoch agus sgìth sa sgoil, a' dèanamh cinnteach gum faigh iad teachdaireachd • A' cleachdadh bheachdan aon eòlaiche-inntinn – a' cur barrachd neart ris na h-argamaidean • A' tòiseachadh a' phìos le eachdraidh / cleachdadh choimpiutairean – gu math eadar-dhealaichte/ bho na tha a' tighinn aig an deireadh	**3**	*Ann a bhith a' comharrachadh na ceist seo feumaidh luchd-comharrachaidh a bhith deònach gabhail ris na tha oileanaich a' sgrìobhadh cho fad 's a tha am freagairt air a thoirt le fianais a' sealltainn carson a tha e ceart no freagarrach mar fhreagairt dhan a' cheist.* *Tha còir aig oileanaich a bhith a' toirt eisimpleir agus a' sealltainn mar a tha e a' toirt taic don phuing aca.* *Tha stiùireadh gu làimh chlì air na bhitheadh freagarrach mar fhreagairtean (uile airidh air aon phuing):*

[END OF SPECIMEN MARKING INSTRUCTIONS]